

Saavutettavuudesta

Reeta Kuuskoski

Kansalliskirjasto / Julkaisemisen palvelut

Kirjaston tori / 27.2.2020

Saavutettavuus ja verkkopalvelut

- Taustalla EU-direktiivi, Suomen [Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta](#)
- Tavoitteena yhdenvertaisuus, vrt. fyysisen ympäristön esteettömyys
- Saavutettavuuden neljä osa-aluetta: havaittavuus, hallittavuus, ymmärrettävyys ja lujatekoisuus
- Aikataulu:
 - 23.9.2018 tai sen jälkeen julkaistu verkkosivusto: määräaika 23.9.2019
 - Vanhempi verkkosivusto: määräaika 23.9.2020
 - Koskee myös 23.9.2018 jälkeen sivustolla julkaistuja asiakirjoja (docx, pdf, ppt, ...)
 - Mobiilisovellukset 23.6.2021
 - Julkiset intra- ja extranetit 23.9.2019 jälkeen siinä vaiheessa, kun uusi *net julkaistaan tai vanha uudistetaan kokonaan

HTML-koodi

- Vaadittu taso on määritetty W3C:n WCAG (*Web Content Accessibility Guidelines*) 2.1-versiossa. Laki vaatii, että kriteeristön A- ja AA-tasot täyttyvät. Kriteeristö: <https://www.w3.org/Translations/WCAG21-fi/>
 - yhteensä 50 muun muassa navigoitavuuteen, erottuvuuteen ja syötetapoihin liittyvää kriteeriä
 - tekstin ja taustaväriin kontrasti, kuville alt-tekstit, H-elementtitasot (otsikot), sivun title-elementti, linkkitekstit, kielen merkitseminen, ...
 - <https://webaim.org/resources/contrastchecker/>
- Perus-HTML-elementtejä on hyvä suosia.
- ”ARIAa saa käyttää vain, jos tietää, mitä tekee.” – Tuukka Ojala, Vincerit

Tiedostot

- Vaatimukset koskevat myös verkkosivuilta saatavissa olevia tiedostoja **takautuvasti** 23.9.2018 alkaen.
- Celian sivuilla on todella hyvä [ohje](#) word-, ppt- ja pdf-tiedostoista
 - Tyyli!
 - PDF:ksi tallentaminen, ei PDF:ksi tulostamista
 - Tarkistustoiminto Wordissa ja PowerPointissa: Työkalut -> Tarkista helppokäyttöisyys
- Kansalliskirjaston saavutettavat tiedostopohjat löytyvät Kupolista.
- Videotiedostot on tekstitettävä / [kuvailutulkattava](#) kahden viikon kuluessa julkaisemisesta.
- Äänitteiden sisältämä tieto on tarjottava tekstimuodossa.

Verkkosivuston evaluointi

- Staattisia analysointityökaluja selainlisäosat Axe ja Wave (Mozilla Firefox, Chrome)
- Ruudunlukuohjelmat: mm. NVDA Windowsille, sisäänrakennettuina Windows-käyttöjärjestelmässä Narrator / Lukija, Applen iOS-käyttöjärjestelmässä VoiceOver
- WebAIMilla on loistava sivusto, jolla mm. evaluointityökalujen käyttöohjeita: <https://webaim.org/resources/evalquickref/>
- Konsulttityönä arviointia tekeviä yrityksiä ainakin Näkövammaisten liiton Annanpura ja Kehitysvammaliitto

Saavutettavuusseloste

- Sivustolla on oltava saavutettavuusseloste, mieluiten jokaisella sivustolla / palvelulla omansa.
 - [Finnan saavutettavuusseloste](#)
 - [Julkarin saavutettavuusseloste](#)
 - [EU:n saavutettavuusselostemalli](#)
- Selosteessa kuvataan sivuston saavutettavuuden tila, mahdolliset saavutettavuuspuutteet ja yhteystiedot palautetta varten.
 - Palautteeseen on reagoitava 14 päivän kuluessa.
- Celia on laatinut ohjesivuston selosteen laatimiseksi:
<https://www.saavutettavasti.fi/kuinka-teen-saavutettavuusselosteen/>
- Etelä-Suomen AVI on toteuttanut työkalun HTML-muotoisen selosteen laatimisen avuksi:
<https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/saavutettavuusseloste/>

Yhteystietoja ja linkkejä (1/2)

- Celia on saavutettavan julkaisemisen ja kirjallisuuden asiantuntijakeskus, saavutettavuus@celia.fi
- Etelä-Suomen aluehallintovirasto AVI on saavutettavuusasioissa valvova viranomaisen, saavutettavuus@avi.fi
- <https://www.saavutettavasti.fi/> - Celia
- <https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/> - AVI
- HY:n saavutettavuusasiantuntija Päivi Leppänen – [Sisällöntuottajan opas HY:n wikissä](#)
- Kansalliskirjaston viestintä kk-viestinta@helsinki.fi – [Kupoli](#)

Yhteystietoja ja linkkejä (2/2)

- <http://papunet.net/saavutettavuus/saavutettavien-verkkosivujen-suunnitteluopas> - Kehitysvammaliitto
- <https://developer.mozilla.org/en-US/docs/Web/Accessibility> - MDN (engl.)
- <https://webaim.org/> - WebAIM (engl.)
- <https://www.w3.org/TR/wai-aria-practices/> - W3C:n ARIA-sivu (engl.)

Koulutuksia

- Celian koulutukset tiedostojen saavutettavuudesta
 - suunnittelujohto ma 2.3. klo 13.30–15.30
 - henkilöstön työpaja 1: to 5.3. klo 13.00–15.00
 - henkilöstön työpaja 2: to 12.3. klo 9.30–11.30
 - paikkana auditorio, jälkimmäisessä koulutuksessa myös etäyhteys Mikkeliin
 - Ilmoittautuminen Kupolissa, <https://workgroups.helsinki.fi/x/yI6MCQ>
- eOppivassa [Celian verkkokoulutus](#) tiedostoista
- Koodareille ei ole vielä sovittu koulutuksia
 - Esa-Pekka Keskitalolla mietinnässä
 - Kehitysvammaliiton Tapio Haanperän 12.12.2019 HY:n DigiHubissa pitämän koulutuksen [materiaali saatavissa täältä](#)

Kiitos!